

Konsekvensvurdering af råstofvindings påvirkning af nærliggende Natura 2000-områder ved udpegning af Kaldred delområde, Kalundborg Kommune

Habitatbekendtgørelsen, bkg. nr. 408 af 1/5-2007 §§ 6-9 stiller krav om at myndigheden skal foretage en vurdering af planer eller projekter med henblik på at vurdere om disse kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Region Sjælland har med udgangspunkt i vejledningen til Habitatbekendtgørelsen foretaget nedenstående konsekvensvurdering.

Samlet set vil projektet ikke påvirke nærliggende Natura 2000-områder samt udpegningsgrundlag væsentligt. En uddybning ses af nedenstående beskrivelse og vurdering af områdets arter og naturtyper, som danner grundlag for udpegningen samt de foranstaltninger der bør gøres for at beskytte Natura 2000-området.

Beskrivelse af projekt og område

Kaldred delområde består af to graveområder, B og C, på hhv. 14,3 og 36,1 ha. Begge områder som i dag er landbrugsarealer støder op til aktive råstofområder og er placeret syd for og op til Kaldred ferieby.

Mod syd grænser graveområde B op til en del af Natura 2000-område nr. 156 ”Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” og mod øst op til en eksisterende råstofgrav. Mod vest ligger Natura 2000 område nr. 154 ”Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene og Bollinge Bakke”, hvis nærmeste grænse ligger 500 meter fra graveområdet adskilt af Kaldred Ferieby.

Graveområde C ligger ca. 500 meter nord for Natura 2000-område nr. 156 ”Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” adskilt af en råstofgrav i drift og 500 meter vest/nordvest ligger Natura 2000 område nr. 154 ”Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene og Bollinge Bakke” adskilt af Kaldred Ferieby. Mod øst grænser graveområdet op til Storemosen.

Råstofressourcen forventes samlet at udgøre 3,3 mio. m³. For område B forventes 0,3 mio m³ ud af i alt 0,8 mio m³ at skulle indvindes ned til 3 m under grundvandsspejlet. For område C forventes 1,6 mio m³ ud af i alt 2,5 mio m³ at skulle indvindes ned til 7 meter under grundvandsspejlet. Der er ikke registreret Bilag IV-arter i graveområderne.

Beskrivelse af nærliggende Natura 2000-områder og deres udpegningsgrundlag

Nærmeste Natura 2000 område er nr. 156 ”Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” med habitatområde H137 beliggende 100 m syd for graveområde B. Derudover ligger den sydlige del af Natura 2000 område nr. 154 ”Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene og Bollinge Bakke” med habitatområderne H135 ”Sejerø Bugt og Saltbæk Vig” og H244 ”Bjergene, Diesbjerg og Bolling Bakke” samt fuglebeskyttelsesområderne F94 ”Sejerø Bugt og Nekselø” og F99 ”Saltbæk Vig” indeholdende Ramsarområde 18 ”Sejerø Bugten” 4-500 meter nord og vest for graveområderne.

Arter:

- 1016 Sump vindelsnegl (*Vertigo moulinsiana*)
- 1149 Pigsmerling (*Cobitis taenia*)
- 1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1355 Odder (*Lutra lutra*)

Naturtyper:

- 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3160 Brunvandede søer og vandhuller
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230 * Artsrige overdrev eller græssheder på mere eller mindre sur bund
- 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
- 7210 * Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe
- 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
- 7230 Riggær
- 9110 Bøgeskove på morbund uden kristorn
- 9130 Bøgeskove på muldbund
- 9150 Bøgeskove på kalkbund
- 9160 Egskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
- 91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Tabel 1: Udpegningsgrundlag for habitatområde H137: Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å
* Er særligt prioriterede naturtyper

Natura 2000 område nr. 156 ” Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” strækker sig over et areal på 3.400 ha og strækker sig over mere end 25 km i længden. Af naturtyper som ligger i nærheden af graveområderne er det kun det nærliggende moseområde, der er registreret som naturtypen Skovbevokset tørvemose (91D0), som ligger mindre end 100 meter fra graveområde B's sydlige grænse, og som kan risikere at påvirkes af en råstofindvinding under grundvandsspejlet. Kalundborg Kommune foretog en besigtigelse af området i 2009 i forbindelse med sagsbehandlingen af en ansøgning om en udvidelse af den allerede eksisterende råstofindvinding som foregår ved Kaldredgården. Området blev beskrevet som fugtig pile/birke sump flere steder meget fugtig og med tæt krat ligesom området domineres af tagrør med en del døde træer og dødt, henliggende ved. Endvidere menes områdets våde tilstand at kunne henføres til flere kildevæld.

Det foreslåede graveområde B vurderes at være i hydraulisk kontakt med den skovbevoksede tørvemose. Det betyder at der ved gravning under grundvandsspejlet kan være risiko for at mosens hydrologiske tilstand ændres. Region Sjælland har derfor foretaget nedenstående konservative beregning af, hvorvidt en råstofindvinding vil have en væsentlig effekt på tørvemosen. Denne viser, at hvis gravesøen etableres midt i graveområdet, vil det betyde en teoretisk grundvandssænkning på op til 6 cm i moseområdet. Ved at følge anvisningerne fra Miljøstyrelsens Miljøprojekt nr. 526 "*Følgenvirkninger af råstofgravning under grundvandsspejlet*" om at etablere en så stor som mulig gravesø fjernest muligt fra Natura 2000-området og dernæst grave i mindre etaper efterhånden som indvindingen nærmer sig grænsen til beskyttelsesområdet, vil råstofindvindingen ikke påvirke Natura 2000-området og den nærliggende mose væsentligt.

Kalundborg Kommune har mulighed for at indsætte vilkår om at der monitoreres på vandstanden i tørvemosen.

Naturtyperne der danner grundlag for udpegningen af Natura 2000 område nr. 154 ”Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene og Bollinge Bakke”, nærmere bestemt H135 ”Sejerø Bugt og Saltbæk Vig” vurderes ikke at blive påvirket af råstofindvindingen. Disse vil derfor ikke blive gennemgået. De tilhørende arter kan dog ses af nedenstående:

Arter

- 1013 Kildevælds-vindelsnegl (*Vertigo geyeri*)
- 1014 Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*)
- 1016 Sump vindelsnegl (*Vertigo moulinsiana*)
- 1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1188 Klokkefrø (*Bombina bombina*)
- 1355 Odder (*Lutra lutra*)
- 1419 Enkelt månerude (*Botrychium simplex*)
- 1903 Mygblomst (*Liparis loeselii*)

Tabel 2: Uddrag af udpegningsgrundlaget for H 135 Sejerø Bugt og Saltbæk Vig

Vurdering af de relevante arter der indgår i udpegningen af habitatområde H137 og H135:

Sump vindelsnegl lever typisk i vådområder i vegetationen lige omkring vandoverfladen og er meget sårbar overfor vandstandsændringer. Det typiske levested for Sump vindelsneglen er på stængler og blade på Star-arter, sødgræs, pindsvineknop, iris, dunhammer og lignende planter, planter som typisk vil have tilknytning til søer og vandhuller. Den er i forbindelse med kortlægningen af dens levesteder i 2000 registreret i et ikke nærmere angivet område øst for Bregninge Å samt ved et stort rigkær langs østsiden af Saltbæk Vig. Her blev i 2005 endvidere de to andre sneglearter, kildevældssnegl og skæv vindelsnegl, registreret.

Pigsmerlings levested menes at være i å-systemet ved Åmose Å-systemet og ved Bregninge Å. Det er ikke angivet nærmere hvor i Bregninge Å, arten er registreret, men det må formodes at dens tilstedeværelse kan være i hele å-systemet. Det vurderes som usandsynligt at Pigsmerling skulle findes i mose/sumpområdet ved graveområde B.

Odderen lever i tilknytning til ferskvand og saltvand. I Danmark er den nataktiv. Om dagen opholder den sig i en hule under buske eller trærodde. Den foretrækker at leve ved uforstyrrede vandløb, afsides beliggende næringsrige søer og moser eller fjordområder. Odderen er registreret i området ved Halleby Å/Åmose Å-systemet og ved Bregninge å. Det er blevet oplyst, at den for nylig er blevet observeret ved Kalundborgvej ved overkørslen af Bregninge å. Observationen er dog ikke blevet dokumenteret/verificeret. Den vurderes endvidere at være i området omkring Saltbæk Vig.

Det må forventes at odderen til en hvis grad har tilpasset sig støjen og rystelserne fra indvindingen og indpasset sin døgnrytme og aktivitetsmønstre efter disse, idet der i en årrække har været indvundet råstoffer fra vekslende områder omkring Bregninge å-dalen.

For at begrænse støjen fra indvindingen kunne der i løbet af indvindingsperioden skubbes jord op i støjvolde ned mod Bregninge å. Det samme kunne gøres i området der grænser op til Storemosen, som sikkerhed for at den ikke forstyrres unødigt, hvis den skulle befinde sig i området. Det er op til Kalundborg Kommune at afgøre, hvorvidt der skal tages forholdsregler i denne retning i udarbejdelsen af en evt. gravetilladelse.

Stor vandsalamander findes sandsynligvis også i habitatområderne, men dens levesteder er ikke kortlagt. Den største trussel for arten har været tilgroning og eutrofiering af dens ynglevandhuller samt tilstedeværelsen af fisk, idet den foretrækker rene, lysåbne og utilgroede vandhuller til at yngle i. Uden for yngletiden træffes *Stor vandsalamander* i nærheden af skov og nær menneskeboliger. En indvinding udenfor dens habitat på eksisterende landbrugsarealer vurderes ikke at påvirke arten.

Arter: 1. Sangsvane (T) F2, F4 2. Sædgås (T) F4, F7 3. Grågås (T) F4 4. Krikand (T) F4, F7 5. Rørhøg (Y) F3
Y: Ynglende art. T: Trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal. Tn: Trækfugle, der opholder sig i området i nationalt betydende antal.
<i>Tabel 2: Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde F99: Saltbæk Vig</i>

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F99 er for de fuglearter som yngler i beskyttelsesområdet følgende:

Rørhøg har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter. Den yngler i rørskove i moser og ved søer. Føden søger de over rørskoven og i det åbne land over dyrkede marker med vintersæd samt udyrkede områder med enge. Den er ifølge dofbasen.dk ikke observeret i umiddelbar nærhed til de foreslåede graveområder.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F99 er for de trækfugle som forekommer i beskyttelsesområdet følgende:

Sangsvane, har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter, hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1% eller mere af den nationale bestand.

Sædgås, *Grågås* og *Krikand* er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at de i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten. Alle 3 arter er dog trækfugle og fuglebeskyttelsesområdet anvendes til at fouragere i samt som rasteområde.

For *Sædgås*, *Grågås* og *Sangsvane* afhænger deres forekomst i fuglebeskyttelsesområdet i høj grad af fødetilgængeligheden på de omkringliggende dyrkede markarealer. Ifølge dofbasen.dk er der observeret betydende forekomster af sædgås og grågås i området omkring Storemosen, der ligger op til graveområde C. De største observationer er fra vinterhalvåret i januar og februar 2010 og 2012, hvor der er registreret op til anslået 900 individer af sædgås og 500 grågæs. Fuglene anvender sandsynligvis de omkringliggende marker til at fouragere på, heriblandt det foreslåede

graveområde C. En inddragelse af landbrugsarealet forventes dog kun at betyde at fuglene flytter til andre, nærliggende landbrugsarealer, idet hele området øst for Storemosen udnyttes til landbrugsformål og fuglene vil derfor fortsat have rig mulighed for at finde andre fødekilder. En inddragelse af graveområde C vurderes derfor ikke at have væsentlig betydning for fuglenes gunstige bevaringsstatus.

Graveområdets nærhed til mosen kunne betyde ændrede hydrologiske forhold i form af en sænkning af vandstanden i mosen. Dette kunne få betydning for fuglenes tilstedeværelse i og omkring moseområdet. For at imødegå en evt. sænkning anbefales det derfor, som tidligere nævnt i forhold til graveområde B, at etablere gravesøen længst væk fra området og dernæst grave i mindre etaper efterhånden som indvindingen nærmer sig mosen. Som et supplement til ovenstående anbefalinger bør der endvidere monitoreres på vandstanden i mosen. Derudover kunne indvindingsperioden begrænses til ikke at måtte foregå omkring fuglenes trækperioder, så forstyrrelser fra indvindingen minimeres i denne periode. Det er Kalundborg Kommune der er myndighed i forhold til at indsætte vilkår i en evt. gravetilladelse, herunder vilkår for tilladte tidspunkter for driften samt krav om monitoring.

Hvis de foreslåede tiltag følges, vurderes hverken støj, støv eller rystelser fra indvindingen at ville påvirke områdets økologiske integritet. Da der i dag allerede foregår en del aktiviteter vedr. eksisterende råstofgravning samt forstyrrelser fra den nærliggende om end mindre flyvebane/lufthavn vurderes fuglene både udenfor og indenfor beskyttelsesområdet at have tilvænnethed sig de evt. forstyrrelser, som allerede forekommerr i området.

Der er foretaget en konsekvensvurdering af Region Sjællands forslag om at udpege Kaldred delområde til 2 nye råstofområder. Projektet vurderes ikke at ville påvirke tilstødende Natura 2000-områders naturtyper og arter væsentligt.

Kilder:

Informationer om områder og arter er hovedsagligt fundet på Naturstyrelsens hjemmeside, arealinfo.dk, dof.dk, fugleognatur.dk og DMUs faglige rapporter heriblandt Søgaard, B og Asferg, T (red) 2007, Håndbog om arter på habitatdirektivets Bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, Faglig rapport fra DMU nr. 635., Miljøstyrelsens Miljøprojekt nr. 526 fra 2000 "Følgevirkninger af råstofgravning under grundvandspejlet", Teknisk notat: Risici for grundvandsforurening ved råstofindvinding. Kalundborg Kommunes tilladelse til Råstofindvinding på del af matr. 2a Kaldred By.